

PIOTR KOPIEC

DOI: <https://dx.doi.org/10.18290/rt.2019.66.7-14>

„NARODY I KOŚCIOŁY: EKUMENICZNA
ODPOWIEDŹ NA NACJONALIZM I MIGRACJĘ”.
XX KONSULTACJE AKADEMICKIE
EUROPEJSKIEGO STOWARZYSZENIA BADAŃ
EKUMENICZNYCH *SOCIETAS OECUMENICA*
Ludwigshafen, 23-28 sierpnia 2018 roku

W dniach 23-28 sierpnia 2018 r. w katolickim ośrodku Heinrich-Pesch Haus w Ludwigshafen odbyły się XX Akademickie Konsultacje Europejskiego Stowarzyszenia Badań Ekumenicznych *Societas Oecumenica*. Organizacja gromadzi członków reprezentujących instytuty i katedry z europejskich uniwersytetów zajmujące się ekumenizmem, kościelne instytucje ekumeniczne oraz indywidualnych ekumenistów, przede wszystkim z Europy, choć w poszczególnych spotkaniach uczestniczą również teologowie z innych kontynentów. Stowarzyszenie powstało w 1978 r., a pierwsze konsultacje odbyły się w 1980 r. w Münster. Od tego czasu tworzący je ekumeniści spotykają się co dwa lata w różnych miastach Europy.

Konferencja w 2018 r. została zorganizowana pod tytułem „Narody i Kościoły. Ekumeniczne odpowiedzi na nacjonalizm i migrację” (*Nations and Churches: Ecumenical Responses to Nationalism and Migration*). Wzięło w niej udział prawie osiemdziesięciu ekumenistów z ponad dwudziestu krajów, reprezentujących różne tradycje wyznaniowe. W konferencji uczestniczyli również pracownicy polskich ośrodków ekumenicznych: ks. prof. Przemysław Kantyka i dr hab. Piotr Kopiec z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II oraz ks. prof. Rajmund Porada z Uniwersytetu Opolskiego. Temat odzwierciedlał kluczowe tendencje kształtujące ruch ekumeniczny od kilkudziesięciu lat, zawierające się w diagnozie

---

Dr hab. PIOTR KOPIEC, prof. KUL – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Teologii, Instytut Nauk Teologicznych, Sekcja Ekumenizmu, Katedra Teologii Protestanckiej; adres do korespondencji — e-mail: petrko@kul.pl.

o przesuwaniu się „centrum” chrześcijaństwa na tzw. Globalne Południe. Diagnoza ta obejmuje cały kompleks obserwacji i założeń, takich jak sekularyzacja społeczeństw europejskich, ale również niektórych krajów pozaeuropejskich, dynamiczny wzrost różnych wspólnot ewangelikalnych czy coraz mocniej wyrażane przekonanie teologów spoza obszaru zachodniego o konieczności zmiany paradygmatu epistemologicznego, polegającej na odejściu od wyrażania wyznania chrześcijańskiego zachodnimi pojęciami i kategoriami. Podczas konsultacji wszystkie te zagadnienia były przedmiotem rozważań teologów z większości krajów Europy, przedstawianych w formie wykładów, warsztatów, dyskusji panelowych i prezentacji.

Rozkład wystąpień odzwierciedlał przedstawioną wyżej wieloaspektową diagnozę. Ponad czterdzieści wykładów, które obejmował harmonogram konferencji, prezentowało najróżniejsze zagadnienia, często bardzo szczegółowe, nasświetlające główne zagadnienie konferencji z lokalnej perspektywy. W ten sposób na przykład można było zapoznać się z wieloma spostrzeżeniami dotyczącymi interwyznaniowych i ekumenicznych zjawisk i kwestii w poszczególnych krajach i Kościołach. Prezentacje odsłaniały również często napięcia i nowe problemy ekumeniczne pojawiające się w różnych kontekstach w Europie, Południowej Afryce czy w Indiach.

Szczególne miejsce w harmonogramie konferencji organizatorzy przyznali prof. Peterowi Phanowi, teologowi z Georgetown University w Waszyngtonie. Phan jest Amerykaninem pochodzenia wietnamskiego, teologiem katolickim i byłym przewodniczącym Katolickiego Stowarzyszenia Teologicznego Ameryki (Catholic Theological Society of America). Warto dodać, że treść jego teologicznej interpretacji była krytykowana przez Kongregację Nauki Wiary. Podczas konferencji amerykański teolog wystąpił w auli Uniwersytetu w Heidelbergu, dokąd uczestnicy konferencji zostali zaproszeni w ramach wyjazdowego posiedzenia. Wspaniałe wnętrza, w którym odbywają się najważniejsze uroczystości z życia najstarszej uczelni w Niemczech, dodały wystąpieniu teologa z Georgetown szczególnego charakteru. Podczas wykładu, zatytułowanego *Migration, Nationalism, and Ecumenical Unity: Challenges and Opportunities for the Churches* („Migracja, nacjonalizm i jedność ekumeniczna: wyzwania i możliwości dla Kościołów”) można było odnaleźć ślady wielu aktualnych idei i tendencji teologicznych, często odbiegających od ortodoksji zarówno katolickiej, jak i prawosławnej czy od oficjalnego nauczaniu wielu wyznań protestanckich. Można zaryzykować twierdzenie, że Phan jest promotorem tzw. teologii globalnej (czy teologii światowej), poszukującej swych źródeł ponad wyznaniem i ponad denominacjami, a w treści jego wykładu zostało zawartych wiele inspiracji teologią kontekstualną, teologią interkulturową, teologią wyzwolenia czy też teologią postkolonialną. W tym kontekście jego wystąpienie dobrze odzwierciedlało „przełom epistemologiczny” związany ze wspomnianym przesunięciem centrum chrześcijaństwa poza kontekst europejski.

Wśród prelegentów podczas konferencji znaleźli się również pracownicy Instytutu Ekumenicznego KUL, ks. prof. Przemysław Kantyka oraz dr hab. Piotr Kopiec,

którzy przedstawili zagadnienie nauczania społecznego rozwijanego przez Światową Radę Kościołów. W prezentacji skupili się na dwóch programach realizowanych przez genewską organizację: „Sprawiedliwość, Pokój i Zachowanie Stworzenia” (*Justice, Peace and Integrity of Creation*) oraz „Ekonomia Życia” (*Economy of Life*).

Do tradycji konferencji należą również wspólne wyjazdy. Uczestnicy mieli więc okazję zwiedzić Heidelberg oraz Spirę. Program tej drugiej wycieczki, która odbyła się w niedzielę, obejmował również uroczystą Mszę św. w katedrze oraz przyjęcie przez Arcybiskupa Spiry na uroczystej kolacji. Część towarzyska konferencji stanowiła okazję do wielu spotkań, dyskusji i rozmów, które ukazały wartość i znaczenie ekumenizmu oddolnego (*grassroots ecumenism*).